

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Введена в дію наказом МДУ
від 24.06.2021 № 208

**ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
підвищення кваліфікації педагогічних працівників
за довгостроковою програмою
«Організаційно-методичні підходи до створення інклюзивного
середовища в закладах дошкільної освіти»
для асистентів вихователів, логопедів закладів дошкільної освіти
(спеціальність 012 «Дошкільна освіта»)**

Маріуполь – 2021 р.

Професійну програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників за довгостроковою програмою **«Організаційно-методичні підходи до створення інклюзивного середовища в закладах дошкільної освіти»** для асистентів вихователів, логопедів закладів дошкільної освіти (спеціальність 012 «Дошкільна освіта») розглянуто на засідання НМР Маріупольського державного університету (протокол № 8 від “17” червня 2021 р.) та затверджено на засіданні Вченої ради Маріупольського державного університету (протокол №12 від “23” червня 2021 р.).

Укладачі:

- доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри дошкільної освіти МДУ Брежнєва О.Г.;
- кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти МДУ Демидова Ю.О.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Розробник.

Кафедра дошкільної освіти Маріупольського державного університету.

2. Мета підвищення кваліфікації.

Вдосконалення професійної майстерності педагогічних працівників на основі модернізації змісту, форм і методів навчання та виховання, впровадження інноваційних технологій в освітній процес. Розвиток компетентностей педагогічних працівників закладів дошкільної освіти, необхідних для ефективної організації інклюзивного освітнього середовища відповідно до основних засад у сфері забезпечення права на рівній доступ до якісної освіти, а саме: Конвенції ООН про права дитини, Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, законів України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства, основних положень Концепції розвитку дошкільної освіти, оновленого Базового компоненту дошкільної освіти.

3. Досягнення поставленої мети передбачає виконання наступних завдань:

✓ удосконалювати вміння здійснювати педагогічну діяльність відповідно до нормативно-правових документів у сфері забезпечення права на рівній доступ до якісної освіти;

✓ удосконалювати вміння взаємодіяти з батьками, налагоджувати з ними контакт, визначати межі комунікації;

✓ удосконалювати вміння забезпечувати безпечне, інклюзивне та орієнтоване на розвиток всіх дітей середовище закладу дошкільної освіти.

4. Обсяг, строк та форма підвищення кваліфікації. Курси підвищення кваліфікації для вихователів проводяться в очній та/або змішаній формі у кількості 120 годин (4 кредити) шляхом проведення інтерактивних лекцій, практичних занять (майстер-класів), дискусій, конференцій (з обміну

досвідом, підсумкових, наукових тощо), педагогічного практикуму. Освітній процес має модульну організацію, відповідно до якої слухачі 5 днів на тиждень мають стаціонарне аудиторне навчання (2 тижні), в міжмодульний час (1 тиждень) здійснюють самостійну проєктувальну діяльність щодо написання випускової роботи.

5. Цільова аудиторія.

Логопеди, асистенти вихователів в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти.

6. Зміст програми.

Програма підвищення кваліфікації логопедів та асистентів вихователя в інклюзивній групі розроблена на основі трансформації системи освіти і розвитку інклюзивного навчання. Актуальність проведення курсів зумовлена необхідністю підготовки та перепідготовки фахівців нової фармації для забезпечення права на освіту дітей з особливими потребами, зокрема запровадження інклюзивної освіти. Переосмислення соціальної і професійної місії логопеда та асистента вихователя в інклюзивній групі актуалізує необхідність підготовки фахівців, здатних розуміти індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами.

Особливістю запропонованої програми є посилення фахової складової шляхом поглиблення знань логопедів щодо застосування у практичній діяльності сучасних діагностичних та корекційних методів та методик, ефективного планування корекційно-відновлюваної роботи з дітьми з особливими потребами, а також використання ефективних форм і засобів активізації розвитку мовлення, фонематичного сприймання та профілактики порушення письма.

7. Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

✓ загальнонаукові:

- уявленнями про сучасні досягнення фундаментальних наук в обсязі необхідному для здійснення професійної діяльності;
- розуміння законів, умов, тенденцій та особливостей розвитку суспільства, освіти;
- здатність до рефлексії власних професійних дій.
- ✓ **соціально-особистісні:**
  - володіння встановленими професійно-етичними нормами;
  - уміння вибудовувати стратегії особистісно-професійного розвитку та навчання, готовність до постійного саморозвитку;
  - готовність до інноваційної діяльності;
  - здатність забезпечувати належну якість роботи;
- ✓ **інструментальні:**
  - володіння засобами ділового мовлення, виразності мовлення.
  - здатність ефективно взаємодіяти на міжособистісному рівні;
  - володіння технологією самоменеджменту інновацій.
- ✓ **загально-професійні:**
  - здатність вибудовувати професійну діяльність на основі сучасних нормативно-правових документів в системі освіти України, міжнародних документів;
  - володіння понятійним апаратом (дефектологія, олігофрегопедагогіка, тифлопедагогіка, сурдопедагогіка, жестова мова, виховний процес спеціальна освіта, інклюзивна освіта, діти з особливими потребами, обстеження, реабілітація, мейнстримінг, корекція, діти із затримкою психічного розвитку, психологічна діагностика, сенсорні потреби школярів, інтегроване навчання і навчання інклюзивне), пізнавальними підходами та методами;
  - вміння вибудовувати професійну діяльність на основі знань, досягнень інклюзивної освіти, дефектології, корекційної психології та педагогіки;

- здатність вибудувати професійну діяльність на основі сучасних принципів організації освітнього процесу;
- здатність працювати в умовах психологічних та педагогічних експериментів різних рівнів;
- ✓ **спеціально-професійні:**
  - здатність реформувати напрями національної спеціальної освіти, розкрити сутність та нові підходи до становища дитини з особливостями психофізичного розвитку в сучасному суспільстві;
  - орієнтуватися в сучасних теоріях та технологіях інклюзивного навчання;
  - здатність використовувати теоретичні знання і практичні навички для ефективної організації навчання учнів з використанням методик наукових досліджень в корекційно-виховному процесі, в галузі олігофренопедагогіки, тифлопедагогіки, сурдопедагогіки;
  - здатність аналізувати різноманітну науково-методичну літературу з питань навчання та виховання (*програмно-педагогічне забезпечення, програми, посібники, навчально-методична література, інші засоби навчання*);
  - здатність здійснювати логіко-дидактичний та методичний аналіз літератури з проблем виховання дітей з особливими потребами, сучасних засобів виховання;
  - володіти здатністю переносити набуті знання, варіанти розв'язання виховних завдань в умови нових педагогічних ситуацій;
  - володіння проектно-технологічною діяльністю у вирішенні освітніх завдань;
  - здатність аналітико-прогностичної діяльності дефектологів за результатами моніторингу якості навчання та виховання дітей особливими потребами.

8. Очікувані результати навчання:

✓ знання:

- теоретичних основ стратегічного управління;
- нормативних та інструктивно-методичних документів щодо організації інклюзивного освітнього простору в ЗДО;
- методів та прийомів диференційного викладання в інклюзивному закладі дошкільної освіти;
- організаційно-методичних засад діяльності інклюзивно-ресурсних центрів;
- методичних підходів до використання сучасних засобів ІКТ для підтримки інклюзивного навчання.

✓ уміння:

- надавати підтримку в освітньому процесі здобувачам дошкільної освіти з особливими освітніми процесами;
- диференціювати та ефективно обирати види, способи, засоби надання підтримки в освітньому процесі;
- надавати своєчасну інформацію учасникам освітнього процесу щодо організації інклюзивного навчання в ЗДО;
- аналізувати ознаки, що можуть вказувати на ймовірність індивідуальних труднощів щодо діяльності здобувачів дошкільної освіти в освітньому процесі.

✓ навички:

- застосовувати стратегії підтримки участі та діяльності здобувачів дошкільної освіти з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивної групи;
- застосовувати практичні кейси для висвітлення ролі універсального дизайну у сфері освіти для забезпечення педагогічної підтримки здобувачів дошкільної освіти;

- створювати безпечне, інклюзивне освітнє середовище для усіх здобувачів дошкільної освіти та їх батьків;
- взаємодіяти з різними суб'єктами з метою забезпечення права на освіту здобувачам дошкільної освіти з особливими освітніми потребами.

Нижче представлений орієнтовний розподіл годин за видами діяльності

№	Зміст	Всього годин	Аудиторні	Самостійна робота
Освітні компоненти				
1.	Цифрова грамотність та інформаційні технології в освіті	10	8	2
2.	Феномен української культури	10	8	2
3.	Технології корекційно-освітнього процесу	15	10	5
4.	Психологічна допомога дітям з ООП в умовах закладу дошкільної освіти	15	10	5
5.	Інклюзивна компетентність педагога	30	20	10
6.	Програмно-методичні засади фахової перепідготовки педагогів дошкільної освіти	15	10	5
7.	Педагогічний практикум	10	8	2
8.	Проектувальна діяльність	15	-	15
	ВСЬОГО:	120	74	46

Послідовність і кількість годин на вивчення окремих тем може змінюватися у межах часу, передбаченого Програмою, з урахуванням індивідуальних потреб й професійного досвіду вихователів та запитів стейкхолдерів тощо.

Необхідною умовою для отримання слухачами свідоцтва про підвищення кваліфікації є проведення підсумкового контролю знань, який здійснюється на останньому занятті у вигляді захисту в мікрогрупах випускової роботи.

Слухачі курсів мають можливість обирати індивідуальні траєкторії наукового дослідження за кількома напрямками та відповідно до специфіки

навчальної дисципліни тема випускової роботи обирається слухачем самостійно із запропонованого переліку, виходячи з його фахових інтересів та узгоджується з куратором курсів (орієнтовний перелік тем погоджується з керівником випускової роботи). Кількість робіт дорівнюється кількості слухачів на курсах, щоб запобігти повторенню, дублюванню матеріалу і забезпечити самостійність у виконанні робіт.

Вимоги щодо оформлення випускової роботи

Виконання випускової роботи є завершальним етапом освітнього процесу, який має показати вміння слухачів:

- ✓ використовувати набуті у процесі навчання теоретичні знання для розв'язання професійних проблем;
- ✓ працювати з літературними джерелами;
- ✓ робити висновки, що мають не лише теоретичне, але й практичне значення.

У випусковій роботі на основі аналізу й узагальнення ряду літературних джерел (монографій, брошур, статей, методичних рекомендацій) необхідно грамотно і логічно обґрунтувати вибрану тему, її актуальність, дати оцінку вивченим роботам, обов'язково потрібно висловити свою точку зору.

При висвітленні проблеми необхідно викладати матеріал логічно, послідовно, без граматичних та стилістичних помилок; чітко формулювати думки. Підготовка та написання роботи має показати вміння слухача:

- ✓ використовувати набуті в процесі навчання теоретичні знання, практичні навички для вирішення певних педагогічних завдань;
- ✓ аналізувати літературні, наукові джерела;
- ✓ узагальнювати теоретичні та практичні дані, власний досвід педагогічної діяльності.

Випускова робота повинна включати:

- титульний аркуш;
- зміст;
- вступ;
- основну частину
- висновки;
- список використаних джерел.

Титульний аркуш оформлюється за встановленою формою (Додаток 1).

Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів та підрозділів, висновків, списку використаної літератури та додатків (в разі необхідності). Найменування у змісті повинні точно повторювати назви розділів та підрозділів у тексті роботи.

Вступ розкриває сутність теми, стан наукового вивчення та практичного вирішення обраної проблеми, її практичне значення, підстави й вихідні дані для розкриття теми. У вступі обґрунтовується актуальність теми, мета й завдання підсумкової роботи.

Основна частина підсумкової роботи може складатися з розділів та підрозділів. Кожний розділ починається з нової сторінки. Зміст розділів основної частини має точно відповідати темі підсумкової роботи і цілком розкривати її зміст. Спільно викладення матеріалу основної частини характеризує вміння слухача стисло, логічно та аргументовано викладати матеріал відповідно до встановлених вимог.

У *висновках* підсумовуються одержані результати, дається узагальнена оцінка виконаної роботи та наводяться практичні рекомендації щодо удосконалення діяльності педагогічних працівників, навчального процесу, управлінської діяльності у закладах та установах освіти з визначеної слухачем теми (предмета дослідження). Заключна частина дозволяє оцінити ступінь професійної підготовки та фахової зрілості слухача.

Після заключної частини наводиться *список використаних джерел*, в

якому повинні відображатися публікації за останні 5 років.

Після списку використаних джерел при необхідності надаються *додатки*, що вміщують допоміжні нормативні, інформаційні та аналітичні матеріали, необхідні для повного розкриття основної частини підсумкової роботи. До додатків можуть бути включені приклади конспектів занять, дидактичних ігор, анкети, тобто матеріали, які потрібні для детального ілюстрування певних етапів творчої роботи. Бажано включати у додаток словник (глосарій) термінів (10-15 слів), що увійшли в основну частину, для пояснення ключових понять.

Перелік посилань. Перелік використаних джерел, на які є посилання в основній частині, наводять у кінці роботи.

Бібліографічні описи у списку використаних джерел подаються у порядку, за яким вони вперше згадуються в тексті.

Технічні вимоги до оформлення роботи

Обсяг випускової роботи – 15 сторінок друкованого тексту. Додатки не входять до вказаного обсягу. Текст роботи необхідно викладати державною мовою.

Робота виконується за допомогою комп'ютерної техніки у редакторі Word for Windows. Формат аркушів А4 (210 x 297 мм). Текст слід друкувати з одного боку аркуша білого паперу, додержуючись таких розмірів полів: верхнє та нижнє - 20 мм, ліве - 25 мм, праве - 10 мм.

Набір тексту здійснюють через 1,5 міжрядкових інтервали (кегель 14). Колір тексту повинен бути однаковим упродовж всієї роботи. Скорочення слів і словосполучень повинні відповідати чинним стандартам.

Розділи і підрозділи повинні мати заголовки. Заголовки слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки вкінці, не підкреслюючи. Абзацний відступ повинен бути однаковим упродовж усього тексту і дорівнювати 1 см.

Сторінки необхідно нумерувати арабськими цифрами, додержуючись

наскрізної нумерації впродовж усього тексту роботи. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки. Титульний аркуш включається до загальної нумерації сторінок роботи. Номер сторінки на титульному аркуші не проставляють.

Ілюстрації (рисунок, графік, схема, діаграма) необхідно розміщувати безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або на наступній сторінці. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті.

9. Система та критерії оцінювання результатів навчання вихователів ЗДО.

Рівні виконання	Оцінка	Норми оцінювання за ECTS
Високий	відмінно	95-100
Достатній	добре	80-94
Середній	задовільно	60-79
Низький	незадовільно	Нижче 60

Характеристика рівнів виконання випускової роботи

Високий рівень виконання (до 100 балів): робота містить всі структурні компоненти. Наявна висока аргументованість висновків. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Методичні поради і висновки ґрунтовні, аргументовані. Наявне власне бачення проблеми дослідником, глибоке її знання. Науковий і фактичний матеріал оформлений аргументовано і доказово. Показані вміння самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати інформацію, користуватись джерелами інформації. Робота має творчий характер.

Достатній рівень виконання (80-94 балів): робота містить всі структурні компоненти. Основна наукова інформація систематизована і представлена в описі. Слухач виявив знання в обсязі означеної проблеми. Володіє розумовими операціями аналізу, синтезу, узагальненням, вміє

робити висновки. Матеріал роботи представлений логічно, обґрунтовано. Слухач здатний самостійно опрацьовувати матеріал і оформлювати його у цілісну роботу, але не вистачає власних суджень, свого бачення щодо розв'язання обраної теми роботи.

Середній рівень виконання (60-79 балів): слухач виявляє вміння працювати з науковими, методичними джерелами. Має утруднення в узагальненні, систематизації матеріалу. Методичні поради незмістовні. Відсутнє власне бачення розв'язання проблеми. Робота має більш описовий ніж аналітичний характер.

Низький рівень виконання (нижче 60): неякісне оформлення роботи. Слухач відтворює незначну частину завдання, діє в межах поставлених умов, але виконання їх поверхове. Показує незнання спеціальної термінології. Не вміє здійснювати аналітичний опис наукового матеріалу. Має нечітке уявлення про проблему, що вивчається.

Маріупольський державний університет

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра дошкільної освіти

(повна назва кафедри)

ВИПУСКНА РОБОТА

з навчальної дисципліни _____

(назва дисципліни)

на тему: _____

Слухача курсів підвищення
кваліфікації для логопедів ЗДО

_____
(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)

Оцінка _____

Члени комісії

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

м. Маріуполь – 20__ рік